

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE "COSTIN C. KIRIȚESCU"
INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Casa Academiei Române, Calea 13 Septembrie nr. 13, et. 2, Sector 5, cod 050711, București

Tel.: (+4021) – 318.24.61

Fax: (+4021) – 318. 24 62

Web: [Http://www.iccv.ro](http://www.iccv.ro)

e-mail: secretariat.iccv@gmail.com

COLEGIUL TEHNIC „GRIGORE COBĂLCESCU”
- MOINEȘTI-

STUDIUL DE CAZ

REALIZAT CU SPRIJINUL OMV PETROM

Autor: Gabriela Neagu

București
Septembrie 2016

Lista tabelelor	3
Prezentarea localității Moinești	4
Prezentarea instituției de învățământ.....	4
Oferta educațională.....	7
Participarea școlară	9
Conținutul învățământului	10
Percepții ale elevilor asupra liceului.....	12
Mecanisme de anticipare a competențelor solicitate de piața muncii și definirea profilurilor profesionale/calificărilor	14
Relația cu angajatorii	15
Inovație în învățământul profesional și tehnic	19
Incluziunea absolvenților pe piața muncii.....	19
Perspective asupra învățământului profesional și tehnic	20
Concluzii.....	21
Puncte tari	21
Puncte slabe	21
Elemente de succes	21
Elemente transferabile	22
Referințe	22

LISTA TABELELOR

Tabelul 1. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal (%)	12
Tabelul 2. Rata brută de cuprindere în învățământul profesional (%)	13
Tabelul 3. Percepția tinerilor asupra problematicei educației (%).....	17

PREZENTAREA LOCALITĂȚII MOINEȘTI

Localitatea Moinești, dar și multe din localitățile limitrofe (Zemeș, Cernu) sunt cunoscute în toată regiunea Moldovei ca fiind zone care dețin zăcăminte de petrol și gaze și care s-au dezvoltat din punct de vedere social și economic în relație directă cu activitatea de exploatare a acestor zăcăminte. Într-un scurt istoric realizat de către reprezentantul OMV-Petrom din Moinești, primele documente care atestă existența zăcămintelor de petrol în zonă datează din anul 1400. În Moinești, ca și în localitățile limitrofe, există puține gospodării în care cel puțin un membru desfășoară sau a desfășurat o activitate profesională în domeniul petrolului și al gazelor. Cele mai multe investiții publice (modernizare și extindere infrastructură rutieră, modernizare clădiri) depind de contribuțiile la bugetul public al companiilor care desfășoară activități în acest domeniu dar și de implicarea lor socială. De asemenea, toate celelalte activități economice depind într-un fel sau altul de exploatarea de petrol și gaze. Unul dintre reprezentanții agenților economici interviuat cu ocazia acestui studiu descrie cel mai bine situația economică a acestei zone:

Ce să se dezvolte? Cât ne-o mai ține petrolul ăsta ...altceva nu există” (agent economic, Moinești)

Această situație a fost întotdeauna specifică Moineștiului dar și localităților limitrofe: ca multe alte regiuni din țară, Moineștiul face parte din categoria zonelor monoindustriale care depind într-o foarte mare măsură de dezvoltarea unui singur sector economic.

Din 2005 o parte a structurilor economice care activau în domeniul petrolului au fost preluate de către OMV-Petrom și, din interviul realizat reprezentantul companiei în zona Moinești, a reieșit că activitatea se concentrează pe extracție și transport petrol. Tot din 2005 compania OMV-Petrom aplică un plan amplu de restructurări cel puțin în zona Moinești.

Așteptările populației sunt însă altele atât în ceea ce privește compania, cât și reprezentanții autorităților locale. Astfel, ceilalți participanți la cercetare - cadre didactice, elevi dar și alți agenți economici - amintesc în discursul lor de nevoia de prospecțiuni și de forare care ar însemna mai multe șanse de dezvoltare și continuare a acestei activități economice de care depinde întreaga populație. Reprezentanții OMV-Petrom Moinești nu au confirmat, dar nici infirmat faptul că activitatea de prospecțiuni și forare face parte din planul lor de dezvoltare, din acțiunile ce urmează a fi desfășurate.

De asemenea, elevii din clasele de profesională își pun mare speranțe în faptul că la finalizarea studiilor vor avea un loc de muncă însă, contractul dintre colegiu și OMV-Petrom nu prevede explicit acest aspect. Mai mult, unul dintre reprezentanții OMV-Petrom susține că angajarea se va realiza după susținerea unei probe practice și doar cei care vor fi făcut față acestei testări vor obține un loc de muncă.

PREZENTAREA INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Nu întotdeauna exploatarea petrolului s-a realizat prin intermediul tehnologiei și prin utilizarea unui personal calificat însă în prezent aceste aspecte sunt esențiale. În aceste condiții era firesc să existe și o instituție de învățământ de profil pentru a califica personal în domeniul petrolului și gazelor. Singura instituție din județul Bacău, și printre puținele din țară, cu o specializare de petrol și gaze este Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu”(CTGC) din municipiul Moinești.

Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” funcționează în localitatea Moinești încă din 1949 sub denumirea de Școala Profesională Metalurgică și în decursul timpului și-a diversificat în permanență oferta de calificări în funcție și de modul în care a evoluat din punct de vedere economic regiunea. În 1959 primește denumirea de Grup Școlar de Petrol și Chimie pentru ca din 1971 și până în 1996 să fie cunoscut sub denumirea de Grup Școlar de Petrol sau Liceu Industrial nr. 1 Moinești. Dacă înainte de 1989 școala a pregătit elevi numai pentru calificările și specializările legate de industria petrolului, după acest an au apărut calificări și specializări noi, deoarece cererea de resurse umane pentru activitatea din industria petrolului a scăzut an de an¹.

În anul școlar 2006-2007 a absolvit prima promoție de subingineri a Facultății de Petrol și Gaze, cu filiala în cadrul Colegiului Tehnic „Grigore Cobălcescu” Moinești.

Numărul mare de elevi înscriși în această instituție de învățământ a permis acesteia să-și lărgască în mod constant specializările dar și investițiile în dotarea tehnico-materială. În 2004, liceul primește statutul de colegiu tehnic. În colegiu sunt școlarizați peste 1000 de elevi atât pe filiera profesională și tehnologică cât și pe cea teoretică. În anul școlar 2016-2017, pentru învățământul tehnologic oferta educațională prevede 8 clase, iar pentru învățământul profesional 7 clase (3 cu 28 de elevi și 4 cu câte 14 elevi).

Personalul didactic care-și desfășoară activitatea în această instituție (83 personal didactic predare și 10 personal didactic auxiliar²) este în întregime calificat și acoperă toate disciplinele prevăzute de planurile de școlarizare. Singurele probleme semnalate de către conducerea colegiului dar și de către cadrele didactice intervievate constau în necesitatea de a aduce alte cadre didactice pe perioadă determinată în locul celor care solicită concediu de creștere a copilului. Schimbările de personal afectează calitatea educației în sensul că, elevii sunt nevoiți să se adapteze unor noi metode, unui nou stil de predare-învățare.

Data fiind relația dintre această instituție și dominantă economică a regiunii, înființarea unor clase profesionale cu specializări legate de activitatea petrolieră a fost un lucru firesc. Din 2015, în urma discuțiilor cu OMV-Petrom, au fost create două clase de profesională cu specializări distincte: operator sonde și operator la extracția, tratarea, transportul și distribuția gazelor/transport.

Fiecare clasă este formată dintr-un număr de 14 elevi selectați pe bază de concurs. Încă din momentul înființării acestor clase de învățământ profesional personalul didactic a constatat faptul că, opțiunile absolvenților de gimnaziu s-au schimbat: elevii cu rezultate școlare bune și foarte bune optează pentru aceste specializări finanțate de OMV-Petrom, concurența fiind de 2-3 candidați pe un loc. Spre deosebire de situația acestor clase profesionale, elevii care aleg celelalte specializări ale învățământului profesional și chiar învățământul liceal (clasele teoretice) au rămas fără concurență.

Altfel spus, datorită burselor dar și convingerii că la finalizarea învățământului profesional (clasele finanțate de către OMV-Petrom) vor avea un loc de muncă asigurat, tot mai mulți absolvenți de gimnaziu din municipiul Moinești dar și din localitățile limitrofe optează pentru înscrierea în aceste clase.

¹<http://media1.webgarden.ro/files/media1:516cf68a7f187.pdf.upl/COLEGIUL%20TEHNIC%20GRIGORE%20%20COBALCESCU%202013.pdf>

² <http://media0.webgarden.ro/files/media0:57034cba39cfe.pdf.upl/OFERTA%20SCOLII%202016-2017.pdf>

În oferta educațională din 2016-2017, există la învățământul profesional și 2 clase organizate în parteneriat cu S.C.HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER S.R.L - lăcătuș mecanic prestări servicii (14 elevi) și electrician joasă tensiune (28 de elevi).

Legat de procedura de înscriere în nivelul secundar de învățământ, mai ales pentru filiera profesională, cadrele didactice o caracterizează ca fiind complicată și neproductivă: absolvenții de clasele a VIII-a pot opta și pentru filiera profesională și pentru cea teoretică însă decizia finală se ia după repartizarea computerizată. În cazul în care numărul de candidați este mai mare decât numărul de locuri trebuie aplicate criteriile de departajare ceea ce complică și mai mult situația. De asemenea, dacă un elev a optat doar pentru filiera teoretică și datorită mediei nu a fost repartizat la o astfel de clasă, procedul de înscriere în filiera profesională se reia. În cazul de față la clasele finanțate de către OMV-Petrom situația devine și mai complicată pentru că a crescut numărul elevilor care aleg această opțiune datorită bursei pe care le primesc aceștia pe toată durata școlarizării. Datorită concurenței, personalul didactic a fost nevoit să ia în calcul înăsprirea criteriilor de selecție. Mai exact, elevii au fost supuși unei teste de cunoștințe generale - accent pe cunoștințele de matematică însușite în învățământul gimnazial - iar cei care au obținut punctajul cel mai bun au fost declarați admiși.

Dificil este și faptul că, în multe situații responsabilitatea completării opțiunilor pentru continuarea școlii revine cadrelor didactice sau, așa cum susținea un profesor din colegiu, autorităților locale.

„a venit primarul cu mașina personală și i-a adus la înscriere și a făcut mai multe drumuri că nu aveau toate actele necesare” (cadru didactic, CTGC, Moinești)

Cei mai mulți elevi se află în această situație - de a depinde de sprijinul personalului didactic sau al reprezentanților autorităților locale pentru a-și continua studiile în învățământul secundar - ca urmare a, în opinia cadrelor didactice intervievate, dezinteresului familiei față de viitorul copiilor, incapacității unor părinți de a înțelege importanța educației pentru viață dar dificultăților economice cu care se confruntă multe gospodării, mai ales din mediul rural.

Indiferent de gradul de disponibilitate, cadrele didactice din învățământul secundar precum și membrii autorităților locale nu cunosc elevii - istorie personală și școlară, abilități, proiecte de viitor, nevoi etc. - și prin urmare nu sunt în măsură să-i orienteze școlar și profesional. În România, tranziția de la nivelul gimnazial la cel secundar se face utilizând ca principal criteriu de departajare a elevilor media celor patru ani de gimnaziu și rezultatul de la examenul de capacitate. Rezultatele școlare pot să orienteze în alegerea filierei - teoretică sau profesională - însă nu și în alegerea specializărilor. Lipsa sau ineficiența serviciilor de consiliere școlară, neimplicarea părinților, distribuția elevilor în funcție de mediile obținute la examenul de capacitate contribuie la formarea în instituțiile de învățământ secundar a unor clase slab performante pentru că aici ajung cei mai slabi elevi.

În cazul unor instituții de învățământ cum este Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” un alt factor de departajare a elevilor în clase bune și mai puțin bune îl reprezintă și bursele acordate de către agenții economici. Altfel, dacă până în momentul de față departajarea între clase bune și clase mai puțin bune se manifesta doar între învățământul teoretic și cel profesional, introducerea acestui tip de suport - burse școlare oferite de către agenții economici - a condus la departajări pe tipuri de clase în interiorul învățământului profesional.

În literatura de specialitate este menționată și demonstrată tendința la nivelul oricărei societăți de a ierarhiza instituțiile de învățământ în 2 categorii - școli bune și școli mai puțin bune (Van Zanten, 1996). Dat fiind faptul

că în Moinești nu există decât două instituții de învățământ secundar Liceul Teoretic "Spiru Haret" și Colegiul Tehnic "Grigore Cobălcescu"- competiția dintre ele este mai puțin accentuată iar diferențele mai reduse. În cazul celor două instituții de învățământ acționează mai degrabă procesul de ierarhizare a claselor în interiorul fiecărei instituții în parte: „clase bune” în care sunt repartizați elevii cu rezultate școlare bune, care provin cel mai adesea din medii favorizate din punct de vedere socio-economic, familial, cultural și „clase slabe” în care învață ceilalți copii (proveniți din medii socio-economice și familiale defavorizate, cu rezultate școlare mai slabe). Această situație este cunoscută sub denumirea de „efectul clasă” (Duru-Bellat, 2003:11). Impactul acestui efect asupra traseului educațional și profesional al individului este foarte mare: într-un colectiv de elevi în care predomină dezinteresul față de educație și/sau absenteeismul orice tentativă de a învăța este sortită eșecului. Astfel chiar dacă un elev ar fi interesat să învețe odată ajuns într-o astfel de clasă este expus eșecului școlar. „Efectul clasă” este cu mult mai vizibil asupra accesului și succesului în educație al elevilor cu cât procesul de orientare școlară intervine foarte devreme: în cazul de față la finalul nivelului gimnazial. Mai exact, elevii care provin din medii socio-economice favorizate, care obțin rezultate școlare foarte bune la nivel gimnazial se regăsesc de regulă în aceeași clasă și în învățământul secundar.

În cazul Colegiului Tehnic „Grigore Cobălcescu” observăm cum, alocarea unor burse - bursele alocate elevilor din clasele profesionale de către OMV-Petrom - declanșează un astfel de „efect clasă”: elevii care frecventează aceste clase sunt elevi care au obținut rezultate școlare bune în învățământul gimnazial și, pentru că valoarea bursei este condiționată de rezultatele școlare și pe parcursul celor 3 ani de învățământ profesional, elevii sunt motivați să se mențină la același nivel de pregătire.

OFERTA EDUCAȚIONALĂ

În fiecare an școlar conducerea Colegiului realizează o analiză asupra tipului de oferte de specializări pe care o discută atât cu reprezentanții locali/județeni din domeniul educației –Inspectoratul Școlar Județean în special -, cât și cu partenerii economici. Dacă oferta teoretică, este dependentă de opțiunile absolvenților de învățământ gimnazial, oferta profesională este analizată și construită în funcție de discuțiile și de cerințele economice ale zonei.

În momentul realizării interviului, reprezentanții liceului s-au declarat foarte mulțumiți de faptul că în ultima perioadă au primit tot mai multe solicitări din partea firmelor care-și desfășoară activitatea în Moinești și în împrejurimi, pentru diverse calificări: alimentație publică (există un număr relativ ridicat de pensiuni în zonă cu perspective de extindere a activităților), mecanică auto (service-urile auto sunt numeroase și la asta se adaugă și o uzină de piese auto în zonă), textile și pielărie (sunt discuții pentru dezvoltarea unui întreprinderi de încălțăminte în zonă). Cu toți acești agenți economici Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” are încheiate parteneriate prin care oferă posibilitatea elevilor de a desfășura activitatea de practică. De asemenea, în urma unei analize a evoluției economice a zonei dar și pentru că au avut solicitări în acest sens apar specializări noi cu fiecare ciclu de școlarizare (de exemplu, în acest an școlar, 2016-2017, oferta educațională s-a îmbogățit cu o specializare de protecția mediului).

În fiecare an, la nivelul Colegiului, ca de altfel la nivelul tuturor instituțiilor de învățământ din țară, se realizează o analiză și un raport pentru a releva modul în care se structurează opțiunile elevilor pentru anumite tipuri de specializări, profiluri, care este rata de participare școlară dar și cea de abandon școlar, care sunt ofertele/solicitările agenților economici în ceea ce privește tipul de calificări profesionale etc. În funcție de

această situație, instituțiilor de învățământ li se permite creșterea sau/și se solicită scăderea numărului de locuri/clase etc.

Pentru a-și atrage elevi, cadrele didactice din Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” desfășoară campanii de promovare în majoritatea școlilor gimnaziale din oraș, dar și din regiune. În cadrul acestei campanii, desfășurată cel mai adesea în perioadele „Școala altfel”, fie se deplasează reprezentanții colegiului în școlile gimnaziale, fie asigură posibilitatea ca elevii însoțiți de profesorii din clasele gimnaziale să efectueze vizite în liceu. În legătură cu acest tip de activitate de promovare sunt de menționat două aspecte importante: componența echipei care face promovarea instituției în școlile gimnaziale și facilitarea contactului direct cu instituția, personalul didactic.

Primul aspect are legătură directă cu clasele finanțate de către OMV-Petrom: elevii de clasa a IX-a care au participat la focus-grup au menționat faptul că au aflat despre aceste clase din acțiunile întreprinse de colegiu în școlile în care învățau și că la promovarea ofertei educaționale cadrele didactice au fost însoțite și de un reprezentant al companiei. Această prezență a unui reprezentant al companiei a crescut gradul de încredere în oferta educațională.

Cel de-al doilea aspect vizează toate instituțiile de învățământ secundar dar mai ales școlile profesionale: acțiunile de promovare în școlile gimnaziale sunt apreciate de către elevi și părinți însă sunt preferate vizitele în licee și școli profesionale pentru că sunt considerate a avea o mai mare relevanță în formarea opiniei și stabilirea opțiunilor elevilor. Motivul este unul foarte simplu: cu ocazia vizitelor, elevii de gimnaziu pot nu doar să obțină informații, ci și să vadă care este nivelul de dotare tehnico-materială, dacă acea instituție are sau nu spații destinate desfășurării activităților de practică profesională. Existența acestor spații face diferența dintre o instituție de învățământ cu un succes mai mare în rândul absolvenților de gimnaziu și unul cu un succes mai redus.

Oferta educațională a Colegiului „Grigore Cobălcescu” este generoasă atât din punct de vedere al filierelor cât și al domeniilor în care asigură pregătirea școlară și profesională. În cadrul Colegiului există o **filieră tehnologică** în care sunt școlarizați elevi pentru domeniile **tehnic** cu specializări mecanic, tehnician mecanic pentru întreținere și reparații, tehnician transporturi, electronică și automatizări, tehnician operator tehnică de calcul și tehnician în instalații electrice, **comerț** cu specializări în tehnician în activități economice, turism și alimentație, tehnician în turism și **resurse naturale și protecția mediului** cu specializări în protecția mediului, tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Filiera profesională a existat dintotdeauna în cadrul Colegiului Tehnic „Grigore Cobălcescu” însă în ultimul timp a devenit foarte atractivă pentru că în dezvoltarea sa s-au implicat tot mai multe companii din zonă. Astfel, S.C.Holzindustrie Schweighofer S.R.L. sprijină calificările în mecanică (mecanic auto, sudor, lăcătuș mecanic prestări servicii) și electrică (electrician joasă tensiune), iar OMV-Petrom acordă sprijin pentru calificările în domeniul petrolului și gazelor (operator sonde, operator extracție, tratare, transport și distribuție gaze). Din acest an în zona Moinești și-a deschis un punct de lucru și o companie italiană specializată în domeniul industriei prelucrătoare textile și pielărie care a contactat deja colegiul și au stabilit să asigure pentru anul școlar 2016-2017 și pregătirea practică în domeniul industrie textilă și pielărie, croitor îmbrăcăminte după comandă.

Acestor parteneri de nivel internațional sau din categoria agenților economici mari și mijlocii li se adaugă agenți economici locali cu o anvergură mai redusă (dacă ținem cont de faptul că au un număr mai mic de angajați și/sau își desfășoară activitatea doar în plan local) însă dispuși să colaboreze și să contribuie la calificarea forței de muncă din localitate. Importantă pentru toți cei implicați -elevi, agenți economici, cadre didactice - este posibilitatea desfășurării activităților practice. Dintre agenții economici de dimensiuni mai reduse, cadrele didactice menționează service-urile auto din zonă și unitățile de alimentație publică. Majoritatea elevilor care au desfășurat stagii de practică în aceste firme au devenit după absolvire angajații lor.

PARTICIPAREA ȘCOLARĂ

Cadrele didactice susțin că rata de participare școlară, cel puțin teoretic, este ridicată în primii doi ani de învățământ secundar pentru că vorbim despre învățământ obligatoriu. Și elevii și personalul didactic sunt conștienți de acest aspect doar că fiecare percepe altfel situația: cadrele didactice se văd obligate să-i mențină pe elevi în sistem indiferent de modul în care acționează sau de rezultatele școlare obținute. O parte importantă a elevilor speculează imposibilitatea de a fi exmatriculați sau de a se lua alte asemenea măsuri pentru a-i determina să-și schimbe atitudinea față de școală. Situația nu este una generalizată la nivelul Colegiului însă este mai accentuată în clasele din filiera profesională. De menționat însă că aceste situații nu sunt specifice claselor de profesională finanțate de către OMV-Petrom. Este, încă odată confirmat "efectul clasă": elevii s-au auto-selectat în funcție de rezultatele școlare chiar dacă opțiunea lor a fost învățământul profesional: elevii cu rezultate mai bune, mult mai interesați de școală au ales clasele finanțate de Petrom în timp ce elevii mai slabi, mai puțin motivați au fost repartizați în celelalte clase de profesională. Potrivit cadrelor didactice nici familia în multe cazuri nu se dovedește un partener responsabil pentru școală, dar și pentru copil. Rezultatele școlare mai mult decât modeste obținute de către unii elevi, problemele pe care aceștia le creează școlii dar mai ales lor înșiși nu sunt considerate o problemă de către părinți, iar pentru cei mai mulți soluția o reprezintă integrarea imediată în muncă.

În ceea ce privește clasele finanțate de către OMV-Petrom situația este total diferită față de celelalte clase profesionale. Acordarea unei burse substanțiale elevilor pe toată perioada de școlarizare a reprezentat un criteriu important de selecție încă de la început. Aceeași bursă reprezintă un mijloc de motivare al elevilor: suma de bani alocată lunar depinde de rezultatele școlare ale elevilor și este diferită în funcție de rezultatele școlare pe care le obțin. Astfel elevii au susținut că una dintre condițiile principale pentru a beneficia de bursă o reprezintă frecventarea cursurilor și rezultatele școlare (nu sunt admise absențe nemotivate și nici cazuri de corigențe sau repetenție) iar în funcție de rezultate valoarea bursei variază între 500 de lei pentru elevii care obțin note până în 7 și 700 de lei pentru cei care obțin note între 8-10.

În clasele a XI-a și a XII-a de liceu, filiera teoretică, rămân cei care într-adevăr își doresc să continue studiile și, de cele mai multe ori, se regăsesc ulterior în învățământul superior. Este foarte posibil ca selecția inițială pentru clasele de profesională finanțate de către OMV-Petrom - elevi cu rezultate școlare bune în învățământul gimnazial, elevi motivați să învețe și pe perioada învățământului profesional - să fi influențat și planurile pe termen mediu și lung ale acestora. Astfel, elevii din clasele profesionale finanțate de către OMV-Petrom au susținut că obiectivul lor îl reprezintă continuarea școlii până la susținerea bacalaureatului și frecventarea unei instituții de învățământ superior de profil. Un astfel de obiectiv educațional și profesional este mai rar specific elevilor din învățământul profesional și mai frecvent întâlnit în cazul celor din învățământul teoretic.

Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” a fost întotdeauna una dintre instituțiile de învățământ foarte bine dotate din punct de vedere tehnic și material. Și până la preluarea exploatărilor de petrol și gaze din zonă de către OMV-Petrom societatea care desfășura activități de petrol și gaze în zonă a investit în școală. În momentul de față instituția de învățământ dispune de numeroase săli de clasă, laboratoare, ateliere de practică dar și de cămin și cantină pentru elevii care sunt din alte localități. Din discuțiile purtate cu elevii s-a desprins ideea că există diferențe între nivelul de dotare al sălilor de clasă - mai modest - și cel al atelierelor de practică - mult mai bun.

„Este bine....sunt condiții dar nu în toate clasele. De exemplu, laboratorul în care învățăm (discipline tehnice) este foarte bine dotat....clasa noastră însă, nu. Am vrea ca toate clasele să fie la fel. Ca laboratorul.” (elev, clasă profesională, clasa IX-a, CTGC, Moinești)

Cadrele didactice s-au declarat mulțumite de situația tehnico-materială a instituției de învățământ. Dat fiind faptul că tehnologia este într-o continuă schimbare, cadrele didactice speră ca prin investițiile pe care le atrag să poată ține pasul cu aceasta și să asigure elevilor condiții optime de pregătire, mai ales cele care vizează pregătirea practică.

Principala sursă de finanțare pe care contează colegiul este cea care vine de la autoritățile locale, însă în ultimii ani au fost identificate și utilizate și finanțări externe: compania OMV-Petrom - unul dintre partenerii instituției de învățământ - dar și prin atragerea de fonduri europene.

CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

În ceea ce privește conținutul învățământului (manuale școlare, programe, planuri de învățământ) cadrele didactice din această instituție de învățământ susțin că se bazează într-o mare măsură pe capacitatea lor de selecție și pe experiența profesională. Aceasta pentru că, documentele școlare (planurile de învățământ, programele și planificările școlare) stabilesc doar cadrul general de desfășurare al procesului instructiv-educativ, sunt extrem de generale și nu conțin și recomandări punctuale vis-a-vis de modul în care ar trebui să se desfășoare activitatea de predare-învățare-evaluare la o anumită clasă. Cadrele didactice și-au manifestat nemulțumirea față de anumite prevederi legale ce vizează disciplinele pe care le pot preda profesorii de specializare tehnică. În opinia dumnealui, cei care au elaborat conținutul învățământului mai ales pentru învățământul tehnologic și profesional nu au fost foarte atenți sau nu au fost foarte bine pregătiți în domeniu.

Astfel, cadrele didactice intervievate au susținut că anumite discipline tehnice au fost fie excluse din programă, fie cumulate cu altele deși acest lucru nu ajută în pregătirea elevilor.

„Nu poți învăța mecanică fără partea electrică și nici invers...ele trebuie să se regăsească în planurile școlare însă partea electrică, de exemplu, a fost scoasă” (cadru didactic, CTGC, Moinești)

Pentru a asigura elevilor o pregătire școlară de calitate, personalul didactic din această instituție de învățământ participă frecvent la cursuri de formare continuă, sunt în marea lor majoritate profesori metodiști. Cu aceste ocazii - cursuri, inspecții - discută cu colegii lor, stabilesc de comun acord ce anume este mai bine pentru elevii lor. De asemenea, în colegiu, dat fiind profilul, există cadre didactice mai numeroase pentru o disciplină - de exemplu, disciplinele tehnice - și au o bună colaborare și la nivel de catedră. Acest tip de colaborare dar și

experiența profesională le ajută pe cadrele didactice să-și structureze mai bine materia pe care urmează să o predea.

„Învățământul românesc este foarte bun și trebuie să păstrăm tradiția dar...programele sunt foarte stufoase... trebuie să știi să alegi” (cadru didactic, CTGC, Moinești)

În activitatea de transmitere de cunoștințe, cadrele didactice trebuie să țină cont cu prioritate de obiectivele educaționale prevăzute în documentele școlare, dar au libertatea de a opta pentru cele mai potrivite metode și tehnici de predare-învățare-evaluare. În realitate, așa cum o confirmă și datele acestei cercetări, o parte a personalului didactic are tendința de a subordona conținutul documentelor școlare propriilor percepții, convingeri privind diferențele dintre elevi. În general cadrele didactice apreciază programele școlare și manualele ca fiind foarte încărcate mai ales pentru cei din școlile profesionale. Un prim aspect sesizat este numărul mare de module pe care trebuie să le parcurgă un elev :

„ar trebui adaptat conținutul învățământului la profil...numărul de ore pentru specializare adaptat...acum este prea mult...fac 11 module de specialitate la clasa a XI-a și 10 module la clasa a XII-a ” (cadru didactic, CTGC, Moinești)

De asemenea, din discuțiile cu cadrele didactice a reieșit faptul că, acestea fac o selecție a ceea ce predau elevilor și optează pentru „*ceea ce cred eu că pot duce*” (cadru didactic, CTGC, Moinești).

Aprecierea conținutului învățământului ca fiind dificil și convingerea că elevii nu fac față solicitărilor sunt în unele situații, în măsură să afecteze procesul instructiv-educativ și pentru că personalul didactic are tendința de a-și modela practicile pedagogice în funcție de nivelul intelectual presupus al elevilor. Este concluzia unor cercetări la nivelul a diferite sisteme de învățământ: „curriculum real” este rezultatul negocierilor dintre cadrele didactice și elevi (Dumay, 2004.17; Durru-Bellat, 2003:59). În această negociere, caracteristicile elevilor joacă un rol foarte important: „curriculum real” tinde să fie mult mai apropiat de cel prevăzut în documentele școlare dacă elevii sunt percepuți ca fiind mai interesați, mai bine dotați din punct de vedere intelectual și mult mai îndepărtat dacă asupra elevilor există o percepție mai puțin favorabilă. Astfel, considerarea unor categorii de elevi - de exemplu, cei din învățământul profesional - ca având o capacitate limitată de a-și însuși un conținut apreciat ca având un grad ridicat de dificultate le determină pe cadrele didactice să „relaxeze” activitatea de predare-învățare. În aceste condiții ”curriculum negociat” este posibil să-i afecteze pe termen mediu și lung. Dacă elevii din școlile profesionale vor dori să-și continue studiile și să susțină bacalaureatul selecția realizată de cadrul didactic trebuie să aibă în vedere aceste obiective altfel îl vor defavoriza pe elev.

Pentru creșterea calității educației, orele prevăzute în CDL (curriculum în dezvoltarea locală) sunt valorificate la maxim în acest colegiu. Astfel, în această parte de curriculum sunt incluse orele de pregătire pe specificul profilului pe care îl urmează elevii în special cei de la școala profesională.

Chiar dacă prin curriculumul în dezvoltare locală agenții economici pot să vină cu propuneri de îmbunătățire a pregătirii școlare și profesionale a elevilor acest lucru se întâmplă foarte rar. În primul rând nu toți reprezentanții agenților economici sunt pregătiți în acest sens. O altă cauză ar fi aceea că mulți consideră că nu este responsabilitatea lor să vină cu propuneri într-un domeniu în care nu sunt pregătiți iar pentru alții pregătirea unei oferte de formare necesită timp pe care nu-l au la dispoziție.

În ceea ce privește implicarea OMV-Petrom, reprezentanții companiei ne-au explicat că s-au implicat în dezvoltarea curriculumului:

„Conform curriculum-ului de dezvoltare locală (CDL) pe care l-am făcut împreună cu liceele în clasa a IX-a elevii au corelat practica cu teoria prin vizite de lucru în cadrul OMV Petrom. Ne-am implicat în modificarea standardelor profesionale pentru cele două specializări. Deși am făcut modificările la începutul anului 2015 standardele au fost aprobate pentru anul școlar 2016-2017. De asemenea colaborăm împreună cu liceele la elaborarea anuală a CDL-urilor. Anul acesta împreună cu profesori de specialitate am dezvoltat/actualizat suporturi de curs pentru 5 materii de specialitate (dorința noastră a fost să facem manuale dar procedura este mult prea complicată).” (reprezentant OMV-Petrom)

Din punctul de vedere al altor agenți economici, este mult mai important să se concentreze pe identificare de contracte, de oferte pentru ca angajații să aibă de lucru și mai puțin pe chestiuni care țin de formarea angajaților sau a viitorilor angajați.

„Au fost situații când ne-au solicitat pentru așa ceva însă este foarte complicat (implicarea în dezvoltarea curriculumului) și necesită prea mult timp pentru noi. Interesul nostru este să găsim contracte, angajamente pentru a da de lucru oamenilor pe care i-am angajat” (agent economic vânzări și reparații auto, Moinești)

Din conținutul focus-grupului cu elevii, deși aceștia sunt la specializări diferite, nu a reușit să se discipine specifice calificării lor. Nici conținutul stagiilor de practică efectuate în atelierul școlii nu au fost diferite. Toți elevii participanți la focus-grup erau convinși că abia din al doilea an de studiu vor interveni diferențele în ceea ce privește pregătirea teoretică și practică.

PERCEPȚII ALE ELEVILOR ASUPRA LICEULUI

La focus-grupul organizat cu elevii școlii profesionale din Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” au participat elevii de clasa a IX-a din cele două clase cu profil petrol și gaze (10 elevi) din ambele clase. Vârsta și clasa prezintă deopotrivă avantaje și dezavantaje: pe de o parte elevii au încă proaspăt în minte motivele opțiunii, încă pot face o analiză obiectivă între așteptări, promisiuni și ceea ce au obținut. Pe de altă parte sunt încă la început și sunt într-o mai mică măsură în situația de a face o analiză obiectivă a calității învățământului primit, asupra cadrelor didactice etc.

Dacă am face o scurtă caracterizare socio-economică și familială a elevilor am constata că cei mai mulți provin din mediul rural. Sunt elevi care au obținut în gimnaziu rezultate școlare bune și foarte bune și care, așa cum spun și ei, ar fi avut posibilitatea să opteze pentru filiera teoretică din oricare alt liceu din județul Bacău. Faptul că vin din mediul rural și că au ales filiera profesională ne relevă o situație socio-economică și familială mai puțin favorizată: majoritatea dintre ei provin din familii cu mulți copii, din familii în care părinții sunt divorțați sau separați sau din familii în care unul sau ambii părinți sunt plecați la muncă în străinătate. Datele obținute prin această cercetare confirmă datele statistice la nivel național (Tabelul 1, Tabelul 2):

Tabelul 1. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal (%)

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Total	85,0	90,8	94,6	92,7	88,2
Urban	100,3	105,6	105,7	106,2	100,6
Rural	68,7	76,5	84,0	80,8	77,0

Feminin	87,2	91,4	94,3	93,]	89,7
Masculin	82,9	90,6	95,0	92,4	86,7

Sursa: Analiza sistemului de învățământ preuniversitar din România din perspectiva unor indicatori statistici. Politici educaționale bazate pe date, Apostu et all. (2015:35)

Tabelul 2. Rata brută de cuprindere în învățământul profesional (%)

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Total	15,8	7,8	1,8	3,0	4,0
Urban	11,4	7,6	2,1	5,4	2,7
Rural	17,3	8,1	1,5	0,9	5,3
Feminin	11,9	5,7	1,3	1,5	1,9
Masculin	19,5	9,7	2,2	4,5	5,5

Sursa: Analiza sistemului de învățământ preuniversitar din România din perspectiva unor indicatori statistici. Politici educaționale bazate pe date, Apostu et all.(2015:35)

Datele (Tabelul 1, Tabelul 2) indică faptul că, elevii din mediul rural se caracterizează printr-o rată de participare mai scăzută la toate nivelurile de învățământ și printr-o orientare mai puternică spre ruta profesională decât spre cea academică. Ceea ce aduce în plus cercetarea noastră este faptul că, infirmă percepția potrivit căreia doar elevii cu rezultate școlare slabe se regăsesc în învățământul profesional însă cu mențiunea că este vorba despre un număr redus de clase, cu o anumită caracteristică financiară. Însă ceea ce trebuie reținut este faptul că, o ofertă educațională și financiară de acest tip poate duce la schimbări în opțiunile școlare ale absolvenților de gimnaziu și la schimbarea "compoziției socio-școlare" a învățământului profesional.

Deși susțin că valoarea bursei nu a contat foarte mult în opțiunile lor școlare (500 și 700 de lei per elev), elevii participanți la focus-grup aduc mereu în discuție acești bani. Practic, banii pe care-i obțin ei prin bursa școlară reprezintă o sursă importantă de venit pentru întreaga familie. Mulți dintre ei sunt și beneficiari ai programului guvernamental „Bani de liceu” ceea ce înseamnă încă 200 de lei pe lună. Cumulate, cele două surse de finanțare se apropie de salariul minim pe economie în România, salariu cu care trăiesc cele mai multe gospodării din zona Moinești. Alături de burse, elevii de la clasele de profesională au susținut că au fost convinși și de faptul că la absolvire vor avea o meserie și un loc de muncă (în privința ultimului aspect, sunt multe necunoscute însă). Având în vedere modul în care își construiesc opțiunile și viitorul este evident faptul că mediul socio-economic și familial este factorul determinant în opțiunile școlare. Elevii din aceste clase confirmă teoriile sociologice ale handicapului socio-economic și familial (Boudon, 1973; Bourdieu & Passeron, 1975): familiile defavorizate socio-economic nu pot să-și construiască planuri și să-și stabilească obiective pe termen mediu și lung pentru că nu au forța (culturală, economică) necesară. Acest tip de familii preferă să le asigure copiilor o plasă de siguranță (o calificare), șanse cât mai mari de a intra foarte repede pe piața muncii (încrederea mare în promisiunea verbală a angajării) și costuri cât mai reduse cu școlarizarea (copiii primesc burse dar și durata școlarizării este mai redusă cu un an).

„ei [OMV-Petrom] cheltuie niște bani și sigur nu vor să ne piardă și ne angajează” (elev, clasa a IX-a, CTGC, Moinești)

Originea socio-economică și familială a elevilor în relație cu școala dar mai ales cu interesul pentru educație a fost sesizat și de către agenții economici intervievați: cei care provin din medii defavorizate economic sunt mai interesați în însușirea de competențe profesionale în timp ce elevii care au o origine socio-economică și familială mai bună manifestă mai degrabă dezinteres:

„cei mai sărăcuți sunt mai interesați...îi ajutăm.. cei care vin din familii mai înstărite...nu-i interesează să învețe ceva...îi vezi” (agent economic, Moinești)

Din comparațiile realizate de către elevi între școala gimnazială pe care tocmai ce au finalizat-o și colegiu este evident că acesta din urmă va câștiga: profesori bine pregătiți, laboratoare și ateliere dotate. Infrastructura școlară în mediul rural din România nu este foarte dezvoltată și nici modernă astfel că devine aproape inutil să faci o comparație între o școală generală dintr-o comună de la peste 50 de km distanță de cel mai apropiat oraș și un colegiu.

Nemulțumirile elevilor se îndreaptă către condițiile dificile din cămin (lipsa apei calde, lipsa zugerăvitului), costurile destul de ridicate pentru hrană care nu este chiar de calitate etc. Manualele școlare ar fi o altă problemă care afectează toți elevii indiferent de clasă, profil, specializare și care este confirmată și de către profesori. Cei din clasele IX-X primesc manuale gratuite pentru că este vorba despre învățământ obligatoriu însă calitatea lor (atât în ceea ce privește conținutul cât și integritatea fizică a manualelor) lasă de dorit. Cei din clasele XI-XII sunt nevoiți să și le cumpere pentru că au ieșit din perioada obligatorie de școlarizare.

În ceea ce privește disciplinele studiate, elevii susțin că pentru ei e mai aglomerat programul pentru că trebuie să recupereze informația din 4 ani de școlarizare în cei 3 prevăzuți pentru învățământul profesional. Unele discipline nu au relevanță pentru ei iar altele, pe care le consideră necesare lipsesc. În principal s-au referit la prezența în program a unor discipline stabilite prin trunchiul comun de cunoștințe (literatură, limbi străine) însă susțin că dacă tot trebuie să facă ceva atunci să facă ceea ce le-ar fi de ajutor: fie mai multe ore de limbă engleză, fie înlocuirea limbii franceze cu limba germană etc.

„noi credem că unele materii - de exemplu limba franceză - ar putea fi înlocuită cu mai multe ore de engleză sau cu limba germană...Având în vedere că OMV-Petrom este o companie cu capital austriac...poate ne-ar fi mai util să învățăm germană” (elev, clasa IX-a, clasă profesională finanțată de OMV-Petrom, CTGC, Moinești)

MECANISME DE ANTICIPARE A COMPETENȚELOR SOLICITATE DE PIAȚA MUNCII ȘI DEFINIREA PROFILURILOR PROFESIONALE/CALIFICĂRILOR

În stabilirea ofertei educaționale sunt implicate atât cadrele didactice cât și reprezentanții ai agenților economici din zonă. Cei din urmă susțin că sunt mai rar invitați la astfel de discuții și, mai mult, că le este destul de dificil să facă ei înșiși astfel de propuneri. Pe de altă parte inspectoratele școlare la solicitarea ministerului realizează în fiecare an o analiză a situației elevilor lor: absolvenți pe categorii de filiere și specializări, numărul celor care au intrat pe piața muncii și a celor care și-au continuat studiile în nivelul superior de învățământ, tipul de instituție (profil, specializare, nivel de învățământ) pentru care au optat etc. Aceste sinteze sunt utilizate și de către corpul profesoral al Colegiului pentru a-și organiza mai bine activitatea.

Atragerea elevilor către Colegiu „Grigore Cobălcescu” se realizează și prin aceea că multe dintre competențele însușite sunt certificate și recunoscute la nivel UE.

De altfel, această recunoaștere internațională a competențelor/diplomelor îi determină și pe elevi să susțină că șansele lor sunt mai mari decât ale altor elevi nu doar în țară, ci și în afara ei dacă se vor decide vreodată să emigreze.

Cadrele didactice au constatat faptul că, o parte importantă a elevilor sunt mai interesați de obținerea unui certificat care atestă competențele lor profesionale, decât de examenul de bacalaureat. Așa se face că, o parte importantă e elevilor din Colegiul Tehnic “Grigore Cobălcescu” se prezintă la examenul pentru obținerea certificatului de competențe și doar o mică parte se prezintă la ambele examene: bacalaureat și certificarea competențelor.

De altfel unele cadre didactice sunt de părere că:

„examenul de bacalaureat, disciplinele la care se dă examen nu au nici o legătură cu specializarea pe care o urmează absolventul de liceu în cei 4 ani de studii” (cadru didactic CTGC, Moinești)

Colegiul dispune de un cabinet de orientare școlară și consiliere pentru elevi. Solicitarea serviciilor psihopedagogului care lucrează în Colegiu vine mai degrabă din partea cadrelor didactice și pentru chestiuni care au mai mult legătură cu problemele personale ale elevilor (comportamentul acestora) decât cu indecizii în planul carierei școlare și profesionale. Cadrele didactice intervievate dar și agenții economici sunt de părere că acest tip de orientare ar trebui să se realizeze încă din gimnaziu. Odată ajunși în învățământul secundar situația devine mai complicată și uneori este prea târziu pentru a mai face ceva în favoarea elevului.

Existența la nivelul învățământului gimnazial a consilierilor școlari ar trebui să se facă simțită și prin evaluarea competențelor, abilităților practice ale elevilor și pe baza acestora să fie orientați către anumite licee, profiluri, specializări.

Reprezentanții unor agenți economici participanți la cercetare au sugerat chiar completarea procesului de evaluare a absolvenților de nivel gimnazial cu probe de abilități practice, *„să dea o testare practică, să vedem ce abilități are”* (agent economic vânzări și reparații auto, Moinești).

De asemenea, toți agenții economici intervievați au susținut că în perioada în care exista posibilitatea de a angaja o persoană pe perioada de probă era mult mai avantajoasă și pentru angajator și pentru angajat: angajatul avea posibilitatea de a-și da seama dacă vrea să-și continue cariera în domeniul respectiv iar angajatorul avea posibilitatea să rezilieze contractul dacă nu era mulțumit de competențele angajatului. Prin schimbarea legislației acest lucru nu mai este posibil, iar angajatorii au devenit mult mai prudenți în selecția de personal.

RELAȚIA CU ANGAJATORII

Pentru o instituție de învățământ care are în componență și școli profesionale stabilirea unei relații de cooperare cu agenții economici este extrem de importantă. Cel mai adesea aceste relații sunt stabilite la inițiativa instituției de învățământ și în situații mai rare oferta de colaborare vine din partea agenților economici. Schimbările legislative din ultima perioadă, mai ales în ceea ce privește protecția și securitatea muncii, îi fac pe agenții economici reticenți în a semna contracte de parteneriat cu instituțiile de învățământ.

De asemenea, o experiență negativă - așa cum au menționat reprezentanții unei firme din domeniul vânzărilor și reparațiilor auto rezultată din comportamentul necorespunzător al elevilor și care este de natură să afecteze imaginea firmei, ceea ce îi determină pe agenții economici să refuze o astfel de colaborare. De multe ori obținerea unui contract de parteneriat dintre un agent economic și o instituție de învățământ se realizează și prin conexiunile personale dintre cadrele didactice și reprezentanții mediului economic:

„Nu mai doream să încheiem parteneriat cu liceul (Colegiul ”Dumitru Mangeron” Bacău) dar cadrul didactic care ne-a solicitat a fost și cadrul didactic al copilului meu iar fratele ei mi-a fost coleg de școală.” (agent economic, Bacău)

Activitatea practică a elevilor diferă de la un profil la altul și nu doar pentru că aceștia își însușesc competențe diferite, ci și pentru că sunt implicați agenți economici diferiți. Astfel, din datele culese în cercetarea de față am constatat că, elevii care urmează profilul comerț au șanse mai mari de a face practică efectiv în unitățile de profil din zonă. De exemplu, unul dintre patronii de pensiune și restaurant din zonă primește în jur de 14-15 elevi pe serie pentru a face practică (numărul de elevi practicanți este aproape egal cu cel al angajaților -17 angajați). Modul în care reprezentanții acestei unități comerciale îi organizează pe elevi denotă interes nu doar pentru buna desfășurare a activității în firma pe care o conduc, ci și pentru competențele elevilor. Astfel, elevii practicanți sunt instruiți, supravegheați în modul în care își îndeplinesc responsabilitățile, primesc responsabilități în funcție de aptitudinile lor, dar și în funcție de nevoile firmei etc.

„ Îi vedem care este mai isteț îl trimitem și să servească în restaurant...care este mai așa, mai mult pe la bucătărie” (agent economic, Moinești)

În pregătirea și supravegherea practicii profesionale a elevilor patronul îi cooptează și pe ceilalți angajați în special pe șeful de sală. Mai mult, pentru a-i motiva, proprietarul firmei discută cu părinții elevilor despre evoluția acestora în perioada de practică și anunță în fiecare an numărul de locuri disponibile pentru angajare pentru cei din anii terminali. Dată fiind fluctuația ridicată de personal în acest tip de unități economice, șansele ca tinerii să-și găsească un loc de muncă sunt mari. Deși sunt de părere că nu toți elevii manifestă interes pentru pregătirea școlară și cea practică reprezentanții acestei firme din domeniul turismului și alimentației publice consideră că prin colaborarea dintre agenții economici și școală toți cei implicați au de câștigat: instituția de învățământ oferă elevilor posibilitatea de a-și însuși competențele necesare exercitării unei meserii, elevii învață efectiv cum să muncească, iar agenții economici au posibilitatea de a-și alege cei mai buni angajați din rândul practicanților. De aceeași părere este și reprezentantul unei firme de vânzări și reparații auto: agenții economici care primesc elevi ai școlilor profesionale în stagii de practică au șansa de a-i selecta pe cei mai buni și de a-i forma de la bun început în spiritul și tradiția companiei.

„Acesta este singurul nostru avantaj al faptului că primim elevi în practică: avem posibilitatea de a-i alege pe cei mai buni ...<mugurașii>.” (agent economic comerț și alimentație publică, Moinești)

„Dacă observăm că există printre elevii practicanți unii mai buni, interesați de meserie...ne ocupăm mai mult de el, încercăm să-l formăm așa cum cer normele, regulile firmei. Sunt șansele mai mari să poți forma un om de tânăr în acord cu regulile firmei tale decât unul cu vechime care are deja anumite obiceiuri...” (agent economic vânzări și reparații auto, Moinești)

Problemele care apar în perioada de practică datorită vârstei foarte mici pe care o au elevii și a incapacității acestora de a conștientiza impactul negativ al unor acțiuni ar putea fi remediate sau anticipate, susțin agenții

economici, dacă selecția elevilor pentru școlile profesionale s-ar realiza și pe baza unor abilități practice și nu doar teoretice și dacă aceste stagii de practică ar fi mai frecvente.

Din punctul de vedere al reprezentanților agenților economici, cei mai mulți elevi ajung în învățământul profesional fără să-și fi dorit sau propus acest lucru: fie pentru că nu au fost admiși în învățământul liceal, fie pentru că le-au sugerat părinții sau profesorii această variantă. Ori, atât timp cât tânărul nu-și dorește acest lucru, acomodarea sa și dorința de a învăța o meserie sunt foarte scăzute. Este și una dintre cauzele pentru care potențialii angajatori susțin că dintr-o promoție de absolvenți pot să selecteze maxim 2-3 tineri pentru a-i angaja.

„Unii dintre ei au ajuns la profesională pentru că nu au intrat la liceu sau pentru că a zis mama sau tata să facă asta.... dar pe el nu-l interesează...nimic....Au venit părinții...mama unui elev să mă roage să-l primesc la practică...să -l învăț meserie...dar pe copil nu-l interesa...a plecat...Acum când mă întâlnesc cu mama copilului se uită în altă parte...De rușine” (agent economic comerț și alimentație publică, Moinești)

O altă observație realizată de către angajatorii intervievați, reprezentanți ai unei firme de vânzări și reparații auto, este aceea că, meseriile sau, mai bine spus, meseriașii încă nu și-au ocupat locul cuvenit în ierarhia profesională și socială. Cei mai mulți elevi dar mai ales părinții lor asociază statutul de meseriaș și școlile profesionale cu o poziție defavorabilă și social și profesional.

„Părinții încă mai cred că nu e bine să-ți dai copilul la profesională...meserii grele, nu foarte curate...periculoase...Mai bine îl faci medic, avocat...să lucreze la birou.. Uneori au dreptate, nu toate meseriile sunt ușoare, nu sunt întotdeauna condiții bune de muncă...dar dacă ele nu este făcut pentru a fi doctor, avocat...?” (agent economic vânzări și reparații auto, Moinești)

Ambii reprezentanți ai agenților economici sunt de părere că din ce în ce mai puțini tineri sunt interesați de școală în general și de a învăța o meserie în special. Datele cercetării noastre reflectă aceeași situație pe care o cercetare cantitativă, realizată în 2014 în rândul tinerilor din România, o relevă (Tabelul 3):

Tabelul 3. Percepția tinerilor asupra problematicii educației (%)

În localitatea dvs., care credeți că sunt principalele obstacole care i-ar împiedica pe tineri să-și continue studiile?	Mențiunea 1	Mențiunea 2
Tinerii din această zonă nu pun preț pe educație	18.00%	15.00%

Sursa: TINERET 2014- Barometrul de opinie publică. Situația Tineretului și așteptările sale, Ministerul Tineretului și Sportului

Deși datele cercetării MTS (Tabelul 3) par a înregistra valori scăzute, această explicație este considerată un principal obstacol după dificultățile financiare cu care se confruntă întreaga populație a României și mai ales cea tânără. Celelalte obstacole au legătură cu nivelul de trai al populației României în general: imposibilitatea părinților de a-și susține copiii în școală din lipsa veniturilor, necesitatea ca tinerii, odată ajunși la vârsta la care pot să se angajeze, să contribuie la veniturile gospodăriei etc.

Legislația referitoare la școlile profesionale prevede posibilitatea de a desfășura stagii de practică atât în interiorul școlii în ateliere și laboratoare specializate, cât și direct la angajator/agent economic. Din discuțiile cu agenții economici a rezultat că unii dintre aceștia nu sunt dispuși să primească elevi în practică din motive de

securitate și protecția muncii. Mai exact, dacă un elev practicant din diverse motive ar avea probleme care țin de securitatea și protecția muncii, orice companie/agent economic ar fi anchetat și înregistrat cu accident de muncă. Pe de altă parte, aceeași reprezentanți ai angajatorilor susțin că pregătirea unui angajat nu se poate face doar prin a asista la procesul de producție sau prin calificare la locul de muncă. Este nevoie și de pregătire teoretică și de una practică, iar școala și agentul economic au roluri foarte importante în acest proces educațional.

Atelierul sau laboratorul unei școli oricât de performante ar fi nu pot suplini nevoia de contact direct cu activitatea profesională propriu-zisă. În aceste condiții este dificil de înțeles nu doar cum se va desfășura proba practică pe care elevii o vor susține pentru a fi integrați profesional cât mai ales ce șanse sunt pentru aceștia de a obține un rezultat favorabil în lipsa unei activități practice derulate și la agentul economic, nu doar în atelierele școlă.

Unii dintre agenții economici cu care au fost realizate interviuri susțineau necesitatea desfășurării orelor de practică direct în producție astfel încât elevul să-și însușească abilitățile practice, să se familiarizeze cu rigorile unui loc de muncă și cu procesul de producție.

„schimbatul uleiului... se așază într-un anume fel mașina...nu e totul să desfaci capacul ăla să se scurgă uleiul” (agent economic vânzări și reparații auto, Moinești)

„mai scapă o cafea, un pahar de ceva în capul clientului... se întâmplă, dar așa se învață” (agent economic alimentație publică, Moinești)

Pentru buna desfășurare a stagiilor de practică, indiferent unde se desfășoară acestea, elevii au nevoie de supraveghere și îndrumare. Numărul de angajați și calificarea celor care au aceste atribuții este diferit de la o instituție de învățământ la alta și de la un agent economic la altul.

În Colegiul „Grigore Cobălcescu” există cadre didactice care au atribuții exclusiv în pregătirea teoretică a elevilor. Potrivit informațiilor obținute în cadrul interviurilor cu cadrele didactice și cu agenții economici multe dintre cadrele didactice sunt ingineri care au lucrat la un moment dat în producție, în timp ce activitatea de practică este în responsabilitatea altui tip de personal: maiștrii. De îndrumarea elevilor se ocupă și personalul din întreprinderile/firmele în care aceștia fac practica profesională. Evaluarea elevilor intră atât în competența personalului didactic din școli, cât și în aceea a reprezentanților agenților economici. Diferențele care apar mai ales în cazul agenților economici țin de mărimea companiei/firmei dar și de profilul acesteia. De exemplu, la o firmă de vânzări și reparații auto, persoana care se ocupă de coordonarea elevilor în firmă este un angajat calificat (de regulă inginer) care este și parte a unor comisii de evaluare a competențelor elevilor de verificarea acestora la probele practice de la școală. În cazul agentului economic specializat pe domeniul comerțului și alimentației publice patronul firmei a apelat la șeful de sală care este de regulă cel mai bun și cel mai vechi angajat al său însă nu neapărat și deținătorul unei calificări recunoscute prin diplomă în acest domeniu. Elevii care au desfășurat stagiile de practică în atelierele liceului au fost supravegheați și coordonați de către cadrele didactice.

INOVAȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC

Toți cei implicați în cercetarea noastră - elevi, cadre didactice, agenți economici, părinți - sunt de părere că învățământul profesional este unul de viitor și nu doar pentru acei copii care nu-și găsesc locul în învățământul secundar, ci pentru toți cei care își doresc să învețe o meserie.

Elevii au înțeles că nu este necesar să ai studii superioare ca să fii respectat din punct de vedere profesional și social. Agenții economici sunt mult mai interesați de cei care finalizează o școală serioasă, care dețin competențe decât de cei care „*termină o facultate la Onești sau Dărmănești*” (agent economic alimentație publică, Moinești). Inovația în învățământul profesional și tehnic este văzută în special prin posibilitatea de a dota școala cu echipamente moderne, de a permite fiecărui elev să utilizeze materialele didactice moderne, de a avea posibilitatea de a aplica aceste cunoștințe în producție. Pentru a îmbunătăți infrastructura școlară, personalul didactic din Colegiu a utilizat resurse financiare din diferite proiecte cu finanțare europeană: prin programele PHARE și POSDRU s-au achiziționat echipamente, s-au modernizat laboratoarele, sălile de clasă, cantina etc. De asemenea, aceste proiecte au permis personalului didactic să participe la schimburi de experiență cu instituții din alte state europene .

„În anii anteriori am avut niște finanțări - PHARE, POSDRU, OMV...prin care am dotat niște cabinete...de exemplu, cabinetul de mecanică” (cadru didactic, CTGC, Moinești)

Însă, cel mai important aspect al evoluției pozitive a învățământului în general și al învățământului profesional în special, îl reprezintă dezvoltarea de parteneriate între școală și agenții economici. Faptul că, cele două sisteme ale societății - educația și economia - au identificat modalități prin care să-și coordoneze activitățile reprezintă un salt important pentru societatea românească în ansamblu. Școala a înțeles că trebuie să formeze specialiști în funcție de cererea de pe piața muncii iar economia acceptă faptul că pentru a avea personal cât mai bine calificat trebuie să se implice prin resurse financiare puse la dispoziția sistemului de învățământ, prin resursa umană (personal calificat care să transfere cunoștințe și să formeze noi generații de profesioniști), prin completarea curriculei școlare etc.

INCLUZIUNEA ABSOLVENȚILOR PE PIAȚA MUNCII

Integrarea pe piața muncii este un obiectiv dificil atât la nivel individual cât și la nivel social mai ales într-o zonă monoindustrială așa cum este cea din Moinești. Dacă nu reușesc să ocupe un loc de muncă în sectorul public (administrație locală, educație, sănătate, siguranță și ordine publică) sau într-una din cele două-trei oferte ale sectorului privat (petrol și gaze, sectorul bancar și comerț și alimentație publică), populația în vârstă de muncă are mari dificultăți în a se integra profesional pe durată neterminată. Chiar și în condițiile în care își găsesc un loc de muncă în alte domenii de activitate majoritatea angajaților sunt plătiți cu salariul minim pe economie fapt care duce la un nivel de trai foarte scăzut. Cei mai mulți tineri aleg să plece la muncă în țările din Vestul Europei, fie că pleacă singuri, din proprie inițiativă, fie pentru a-și urma familia care este deja acolo.

„foarte mulți pleacă și nu-i interesează școala pentru că nu găsesc de lucru în zonă” (cadru didactic, CTGC, Moinești)

3 localități din județul Bacău

„se duc în Spania la căpșuni...” (agent economic, Moinești)

De asemenea, din cauza faptului că multe dintre firmele din județul Bacău nu au reușit să mai rămână pe piață și s-au desființat, absolvenții de învățământ profesional sau teoretic trebuie să facă față concurenței venite din partea persoanelor disponibilizate. Șansele absolvenților sunt mai reduse pentru că cei disponibilizați dețin experiență profesională. Pe termen mediu și lung șansele de schimbare a situației economice și a pieței forței de muncă nu sunt favorabile populației în vârstă de muncă. Este foarte posibil ca în municipiul Bacău prin relansarea unor sectoare de activitate și dezvoltarea altora (fosta fabrică de confecții, Aerostar Bacău etc.) să fie oferite noi locuri de muncă. Pentru populația din Moinești și din comunele limitrofe ar reprezenta o șansă importantă de integrare profesională pentru că distanța redusă dintre cele două localități și existența unei infrastructuri rutiere bune le permite să facă naveta.

Pentru a obține un loc de muncă nu este nevoie doar de stăpânirea unor competențe profesionale. Reprezentanții agenților economici cu care am realizat interviuri iau în considerare și competențele însă, pentru ei, este mai importantă istoria personală și profesională a individului. Angajatorii solicită în toate cazurile recomandări de la locul de muncă anterior și, suplimentar, fac ei înșiși o serie de "investigații" pentru a afla cât mai multe despre cel/cea pe care îl/o angajează.

În ceea ce-i privește pe tinerii absolvenți, în special pe cei care nu au mai desfășurat activități profesionale, agenții economici îi preferă pe cei care au desfășurat stagii de practică în propria lor firmă.

PERSPECTIVE ASUPRA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PROFESIONAL ȘI TEHNIC

Toți participanții la cercetarea noastră sunt de părere că învățământul profesional, indiferent de calificările pe care le va asigura este unul de viitor. Șansele ca acest tip de învățământ să se dezvolte într-o direcție favorabilă depind de o serie de factori: situația socio-economică, modalitățile de selecție ale elevilor, curricula școlară, gradul de implicare al autorităților locale și centrale etc.

În primul rând și cadrele didactice și reprezentanții agenților economici sunt de părere că tipul de calificări, specializări trebuie să țină cont de specificul și evoluția economică a zonei în care funcționează. Pentru acesta este nevoie de analize de prognoză dar, așa cum afirmă reprezentanții unei firme din domeniul vânzării și reparațiilor auto, este foarte dificil să faci astfel de estimări și nu trebuie să fie singurul criteriu luat în calcul.

Un alt factor important îl reprezintă dezvoltarea unui sistem de selecție a elevilor: mai puțin concentrat pe cunoștințele teoretice și mai mult pe abilitățile, preocupările și interesul lor practic. În acest sens centrele de consiliere și orientare școlară joacă un rol deosebit. Pentru a înțelege ce tip de orientare școlară i se potrivește unui elev, în învățământul primar și gimnazial disciplinele tehnice nu ar trebui să fie marginalizate.

Din punctul de vedere al persoanelor interviewate, responsabilitatea cea mai mare în dezvoltarea învățământului profesional revine statului prin instituțiile sale - minister, inspectorate școlare. Agenții economici de o anumită anvergură pot să propună anumite calificări și să susțină financiar aceste propuneri (finanțarea integrală a școlarizării elevilor, alocarea de burse, facilitarea accesului la stagii de practică etc.).

Documentele ca cele ce aparțin legislației sau fac parte din strategii naționale în domeniul educației sunt cunoscute doar la nivelul personalului didactic. Deși este firesc ca acest tip de documente să prezinte un interes mai mare în rândul personalului didactic iar acesta din urmă să fie mult mai familiarizat cu conținutul lor, implicațiile pe care le au nivelul și tipul de pregătire școlară și profesională asupra situației economice ar trebui

reprezintă un motiv serios pentru agenții economici în favoarea implicării. Construirea unui curriculum care să răspundă cerințelor tuturor celor implicați - părinți, elevi, cadre didactice, agenți economici - se poate realiza doar prin participarea tuturor la elaborarea sa. De asemenea, dat fiind faptul că la nivelul societății și economiei schimbările au loc într-un ritm foarte rapid, adecvarea dintre oferta educațională și cererea de pe piața muncii nu se poate realiza decât prin menținerea unui contact permanent între școală și agenți economici.

CONCLUZII

PUNCTE TARI

Una dintre dimensiunile fundamentale ale Colegiului și cea care îi întărește statutul de **instituție de învățământ de prestigiu**, constă în tradiție: o instituție de învățământ care funcționează de mai bine de jumătate de secol cu același profil dominant: petrol și gaze. Prin completarea ofertei educaționale cu profiluri noi, adaptate în permanență la cererea societății și economiei, Colegiul face dovada capacității de a îmbina în folosul tinerei generații, tradiția cu modernitatea.

Continuitatea în ceea ce privește profilul educațional face ca această instituție de învățământ să dispună de **dotarea tehnico-materială și didactică** necesară formării de specialiști în domeniu. Cu foarte multe ocazii și pentru perioade lungi, Colegiul a deținut primul loc de țară în ceea ce privește dotarea tehnico-materială și didactică, spațiile puse la dispoziție elevilor și personalului didactic pentru a-și desfășura activitatea (săli de clasă, laboratoare, ateliere, spații de cazare, cantină etc.).

De asemenea, **colaborarea permanentă dintre școală și agentul economic** care desfășoară activități de petrol și gaze a asigurat accesul mult mai facil al absolvenților la piața muncii, a permis colaborarea cu specialiști din sectorul producției, care au activat și în calitate de formatori/cadre didactice în școală.

PUNCTE SLABE

Deși rămâne în continuare domeniul de activitate dominant în regiunea, ocuparea în domeniul petrolului și al gazelor nu mai are anvergura pe care a avut-o în perioada de dinainte de 1989 și chiar în primii ani de după schimbarea regimului economic și politic. În aceste condiții, **atractivitatea formării educaționale și profesionale în petrol și gaze a scăzut semnificativ** în rândul populației tinere, comparativ chiar cu primii ani de după Revoluție. Fără o susținere importantă atât din punct de vedere economic cât și educațional, în timp există riscul ca și acest Colegiu, ca și altele din țară care au format specialiști în domeniu, să renunțe la un profil/specializare care nu mai atrage elevi.

ELEMENTE DE SUCCES

Calitatea rezultatelor școlare obținute de elevi și măsurate în rata de tranziție de la nivelul secundar la cel superior și calitatea personalului didactic fac în continuare din CTGC Moinești una dintre opțiunile elevilor.

Colegiul formează specialiști într-un domeniu de activitate pentru care nu mai există altă ofertă educațională nici la nivelul județului Bacău și nici la nivel de Regiune de Dezvoltare. De asemenea, Colegiul funcționează într-o localitate/ într-un județ care a fost întotdeauna asociat cu exploatarea de petrol și gaze fapt care îl sprijină în întărirea poziției de **lider (regional) pe piața educațională**.

Menținerea în topul celor mai bune instituții de învățământ secundar din județ și chiar din regiune se realizează atât prin diversificarea ofertei educaționale în ceea ce privește calificările, cât și prin identificarea de surse de motivare a elevilor - cu țintă către elevii cu rezultate școlare bune la nivel gimnazial - pentru a alege această instituție de învățământ (burse acordate de către agenții economici, diplome recunoscute la nivel UE, facilități de cazare pentru elevii din alte localități la prețuri accesibile pentru toate tipurile de venituri, sprijin din partea personalului didactic pentru elevi și familiile lor inclusiv în rezolvarea situațiilor problematice cu care se confruntă etc.).

ELEMENTE TRANSFERABILE

Cu toate că este implementat de doar un an, parteneriatul dintre OMV-Petrom și Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu” din Moinești, care presupune susținerea elevilor pe parcursul întregului ciclu de învățământ (3 ani), a produs primele efecte benefice: creșterea atractivității liceului, motivarea elevilor pentru alegerea acestei rute profesionale, implicarea acestora în activități extrașcolare (ex. Tabăra meseriașilor) și îmbunătățirea infrastructurii școlare. Proiectul inițiat de către OMV-Petrom poate fi multiplicat nu doar la liceele de profil din țară, ci preluat și dezvoltat și de companii din domenii de activitate diferite și de instituții de învățământ care asigură formare în alte domenii.

REFERINȚE

- Apostu, O., Balica, M., Fartușnic, C., Florian, B., Horga, I., Voinea, L., Copiii care nu merg la școală, O analiză a participării la educație în învățământul primar și gimnazial, Institutul de Științe ale Educației, 2012, Editura Universitară
- Bourdieu, P., Passeron, J.C., *Învățământ și reproducție socială*, în Fred Mahler (coord.) „Sociologia educației și învățământului. Antologie de texte contemporane de peste hotare” (1975), București, Editura Didactică și Pedagogică;
- Boudon, R. (1973), *L'inégalité de chances. La mobilité sociale dans la sociétés industrielles*, Paris, Hachette;
- Duru-Bellat, M. (2003), Les apprentissages des élèves dans leurs context: les effets de la composition de l'environnement scolaire, în *Carrefours de l'éducation*, nr.16, p. 182-206, [online] disponibil la www.doi.org/10.3917/cdle016;
- Heriot-van Zanten, A. (1996), Strategiés utilitaristes et strategiés identitaire des parents vis-à-vis de l'école: une relecture critique des analyses sociologiques, *Revue Lien Sociale et Politiques – RIAC*, no.35, Printemps
- *** TINERET 2014/ Barometrul de opinie publică/ Situația Tineretului și așteptările sale, Ministerul Tineretului și Sportului, <http://mts.ro/noutati/tineret-2014-barometrul-de-opinie-publica-situatia-tineretului-si-asteptarile-sale/>